

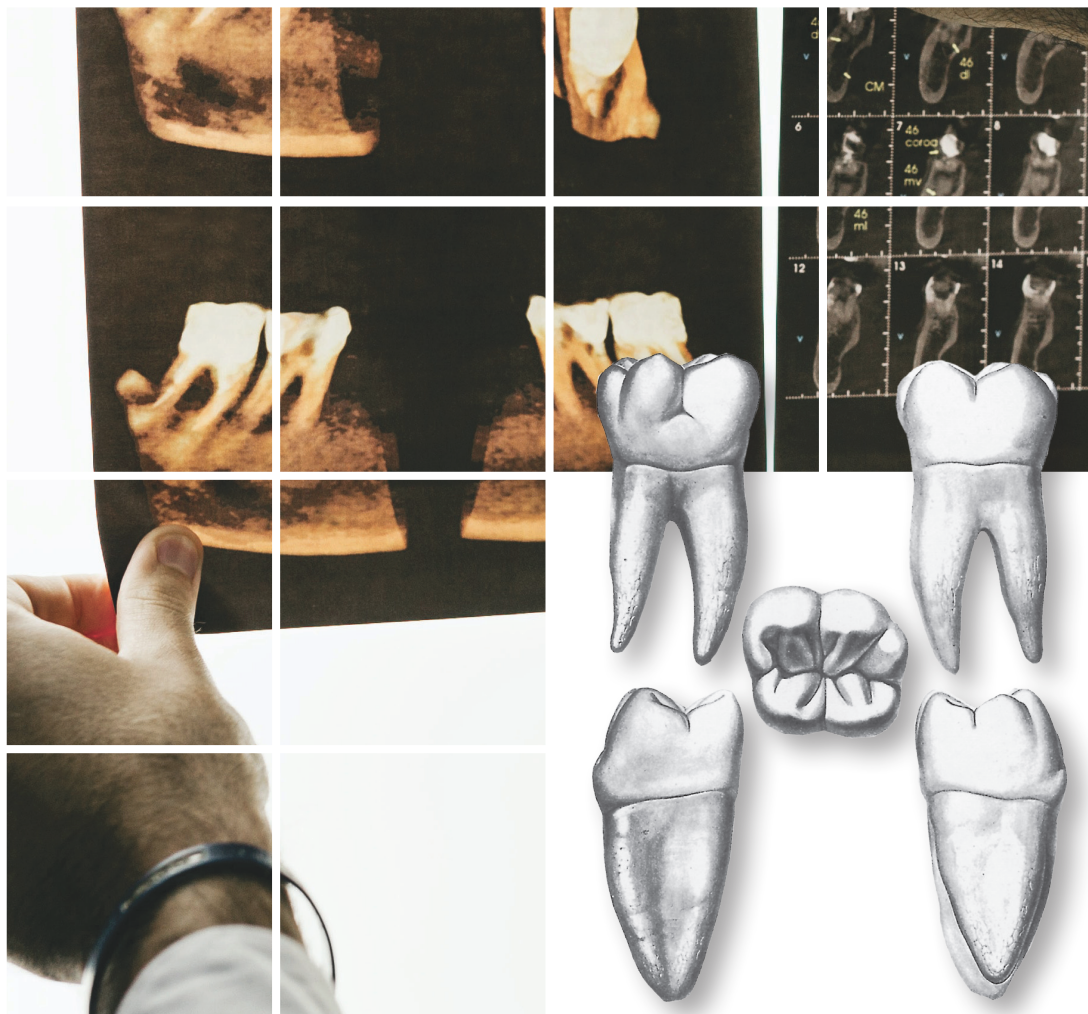
ΧΡΥΣΟΥΝ ΜΕΤΑΛΛΙΟΝ
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Εκπαιδευτικό Κείμενο
Επαγγελματικών Λυκείων

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΔΟΝΤΙΩΝ

ΜΑΤΙΝΑ ΣΤΑΠΠΑ-ΜΟΥΡΤΖΙΝΗ

Β' έκδοση

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΔΟΝΤΙΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ανατομικά στοιχεία της στοματικής κοιλότητας.	1
--	---

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΔΟΝΤΙΩΝ

1.1 Γενικά.	7
1.2 Θέση των δοντιών.	7

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΚΟΙΝΑ ΑΝΑΤΟΜΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΔΟΝΤΙΩΝ

2.1 Γενικά.	9
2.2 Διαίρεση των επιφανειών σε τριτημόρια.	13

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΙΣΤΟΛΟΓΙΑ ΔΟΝΤΙΩΝ

3.1 Γενικά.	15
------------------	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΩΝ ΔΟΝΤΙΩΝ

4.1 Γενικά.	19
------------------	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΑΡΙΘΜΗΣΗ ΤΩΝ ΔΟΝΤΙΩΝ

5.1 Γενικά.	28
5.2 Αρίθμηση μόνιμων δοντιών.	28
5.3 Αρίθμηση νεογλών δοντιών.	29

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΙΔΙΚΗ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΚΑΘΕ ΔΟΝΤΙΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ΕΙΔΙΚΗ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΔΟΝΤΙΩΝ ΑΝΩ ΓΝΑΘΟΥ

6.1 Κεντρικός τομέας της άνω γνάθου 11/21.....	30
6.2 Πλάγιος τομέας της άνω γνάθου 12/22.....	33
6.3 Κυνόδοντας της άνω γνάθου 13/23.....	36
6.4 Πρώτος προγόμφιος της άνω γνάθου 14/24.....	39
6.5 Δεύτερος προγόμφιος της άνω γνάθου 15/25.....	41
6.6 Πρώτος γομφίος της άνω γνάθου 16/26.....	43
6.7 Δεύτερος γομφίος της άνω γνάθου 17/27.....	46
6.8 Τρίτος γομφίος της άνω γνάθου 18/28.....	48

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ΕΙΔΙΚΗ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΔΟΝΤΙΩΝ ΚΑΤΩ ΓΝΑΘΟΥ

7.1 Κεντρικός τομέας της κάτω γνάθου 41/31.....	51
7.2 Πλάγιος τομέας της κάτω γνάθου 42/32.....	52
7.3 Κυνόδοντας της κάτω γνάθου 43/33.....	55
7.4 Πρώτος προγόμφιος της κάτω γνάθου 44/34.....	57
7.5 Δεύτερος προγόμφιος της κάτω γνάθου 45/35.....	60
7.6 Πρώτος γομφίος της κάτω γνάθου 36/46.....	64
7.7 Δεύτερος γομφίος της κάτω γνάθου 47/37.....	66
7.8 Τρίτος γομφίος της κάτω γνάθου 48/38.....	69

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΔΟΝΤΙΩΝ

8.1 Διαφορές νεογιλών-μόνιμων δοντιών.....	71
8.2 Διαφορές δοντιών δεξιού-αριστερού ημιμορίου.....	72
8.3 Διαφορές δοντιών άνω και κάτω γνάθου.....	72

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ ΑΙΜΑΤΩΣΗ ΚΑΙ ΝΕΥΡΩΣΗ ΤΩΝ ΔΟΝΤΙΩΝ – ΣΥΓΚΛΕΙΣΗ ΤΩΝ ΔΟΝΤΙΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9 ΑΙΜΑΤΩΣΗ ΚΑΙ ΝΕΥΡΩΣΗ ΤΩΝ ΔΟΝΤΙΩΝ – ΣΥΓΚΛΕΙΣΗ ΤΩΝ ΔΟΝΤΙΩΝ

9.1 Αιμάτωση των δοντιών.....	76
9.2 Νεύρωση των δοντιών.....	82
9.3 Σύγκλειση των δοντιών.....	85
Ευρετήριο	88

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΔΟΝΤΙΩΝ

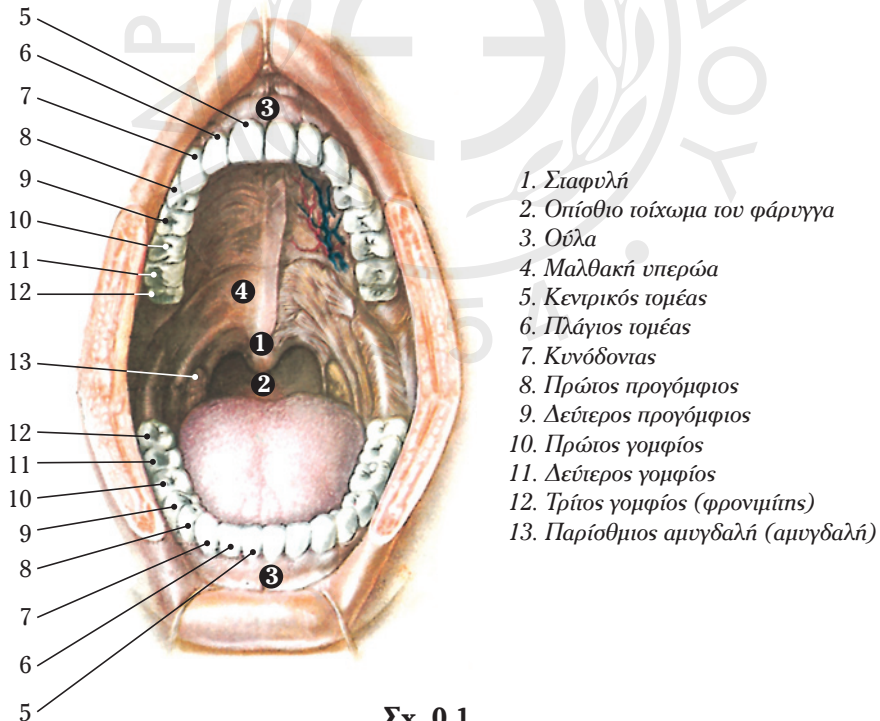
ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ανατομικά στοιχεία της στοματικής κοιλότητας

Η στοματική κοιλότητα αποτελεί την αρχή του πεπτικού συστήματος και σε αυτήν βρίσκονται τα δόντια (σχ. 0.1). Όταν το στόμα είναι κλειστό, η στοματική κοιλότητα χωρίζεται με τους φραγμούς των δοντιών σε δύο μέρη:

1) Στην **κυρίως στοματική κοιλότητα**, η οποία βρίσκεται πίσω από τα δόντια και είναι μεγαλύτερη και

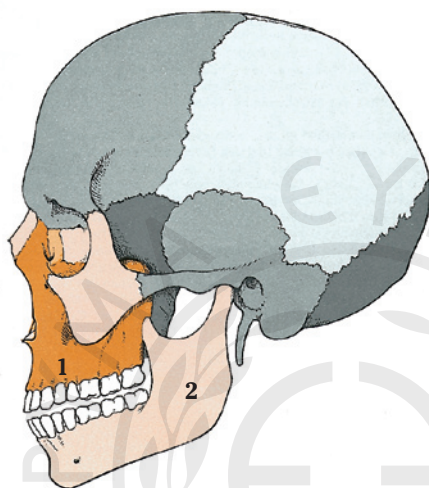
2) στο **προστόμιο**, το οποίο είναι σχισμοειδής κοιλότητα και βρίσκεται μεταξύ των δοντιών (πίσω) και των παρειών και των χειλέων (μπροστά).

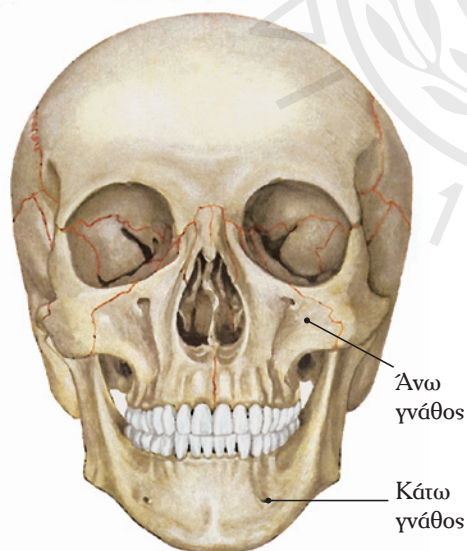
Σχ. 0.1
Στοματική κοιλότητα.

γωματική, την υπερώια, η οποία λαμβάνει μέρος στο σχηματισμό της οστέινης υπερώας, και τη φατνιακή απόφυση (σχ. 0.2–0.8).

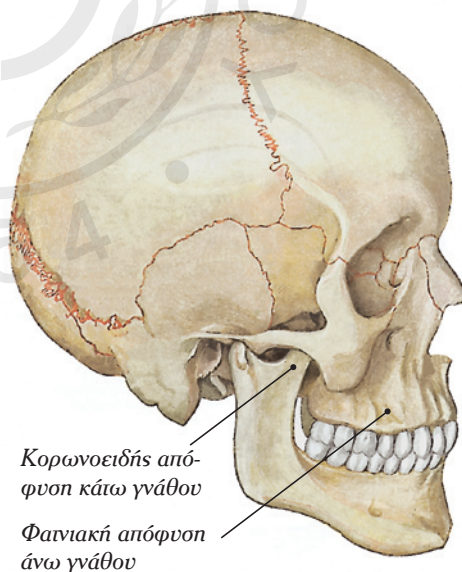
Η **κάτω γνάθος**. Είναι το μεγαλύτερο και ισχυρότερο από τα οστά του προσώπου. Είναι ενιαίο οστούν και εμφανίζει το σώμα και τους δύο κλάδους (δεξιό και αριστερό). Στο σώμα της κάτω γνάθου διακρίνουμε τη βάση και τη **φατνιακή απόφυση** (σχ. 0.3, 0.4, 0.5, 0.9 και 0.10).

Σχ. 0.3
Σκελετός κεφαλής
(κρανίο), αριστερή πλάγια
όψη. 1. Άνω γνάθος.
2. Κάτω γνάθος.

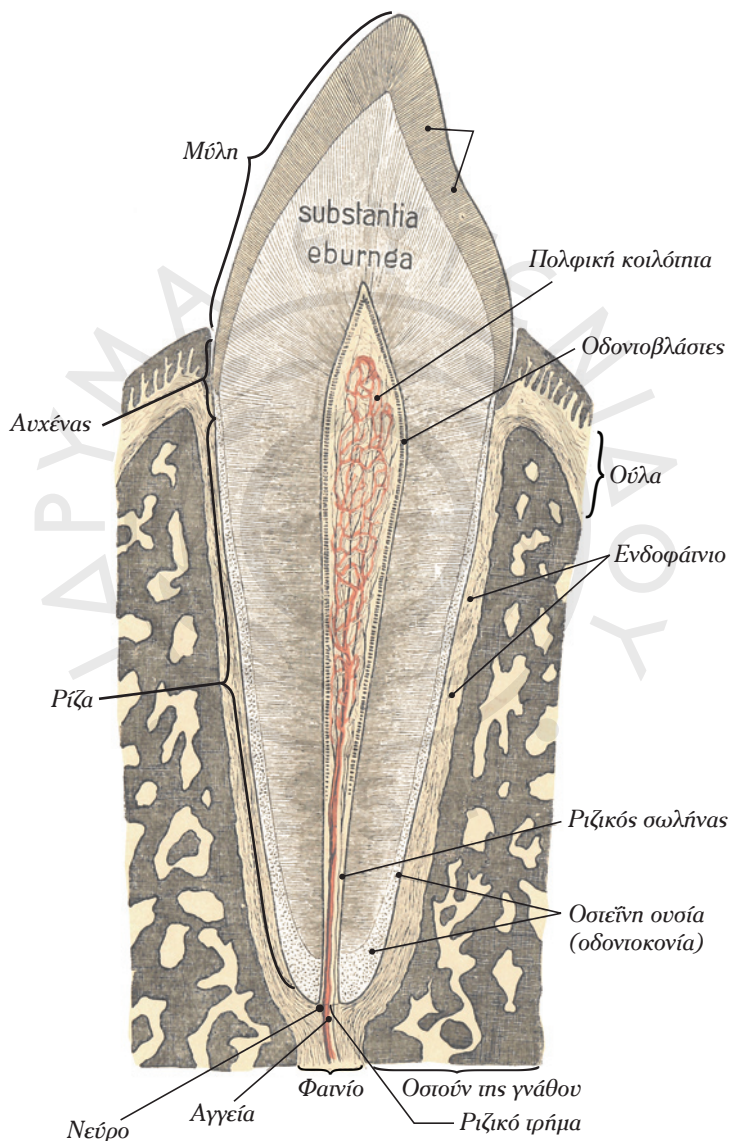
Σχ. 0.4
Σκελετός κεφαλής (κρανίο).
Πρόσθια όψη.

Σχ. 0.5
Σκελετός κεφαλής (κρανίο),
δεξιά πλάγια όψη.

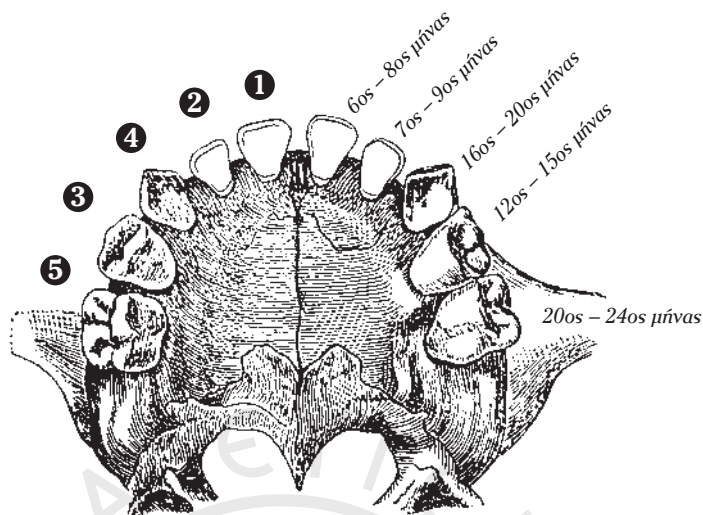
3.1.1 Ένωση αδαμαντίνης-οδοντίνης και αδαμαντίνης-οστεΐνης.

Η έσω επιφάνεια της αδαμαντίνης ενώνεται με την έξω επιφάνεια της οδοντίνης με συγκολλητική ουσία και οι δύο επιφάνειες έχουν επάρματα και βοθρία, τα οποία εισχωρούν το ένα στο άλλο. Κατά το όριο αυτό υπάρχει πολύ οργανική ουσία.

Σx. 3.1

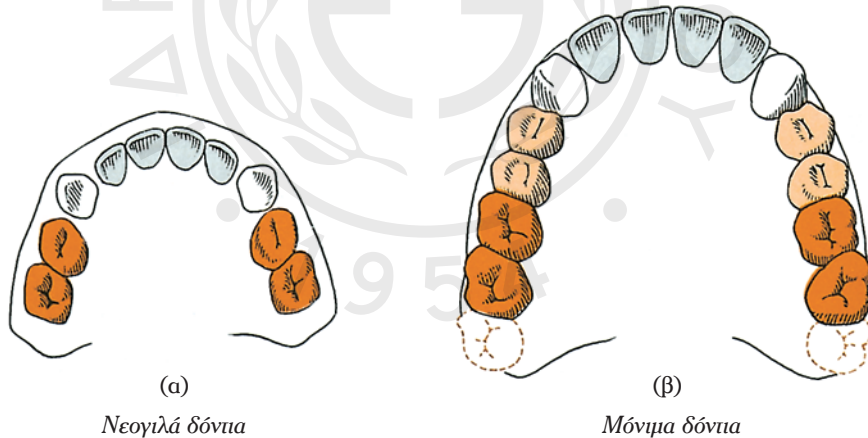
Επιμήκης τομή του δοντιού μέσα στο φατνίο (*Substantia eburnea* = Οδοντίνη ουσία).

Σχ. 4.5

Σχήμα ανατολής των νεογίων.

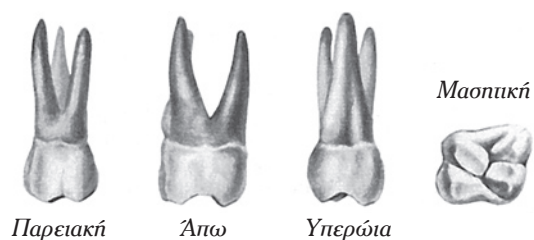
Δεξιά ο χρόνος ανατολής. Αριστερά, η σειρά ανατολής.

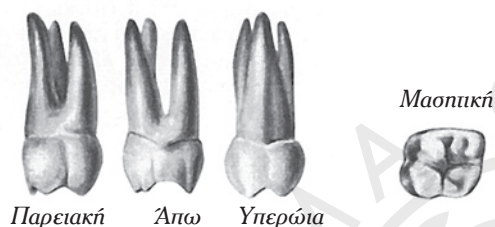
Σχ. 4.6

Νεογιά και μόνιμα δόντια.

2) **Γενεά των μόνιμων δοντιών.** Κατά τη δεύτερη οδοντοφυΐα, τη μόνιμη, φύονται 32 δόντια (σχ. 4.7 και 4.8). Τα μόνιμα δόντια αρχίζουν να ανατέλλουν το έκτο έτος και ολοκληρώνεται η ανατολή τους το δέκατο έβδομο έτος ή και πέρα από αυτό με την ανατολή του γ' γομφίου (σχ. 4.9).

Πρώτος γομφίος άνω γνάθου αριστερά

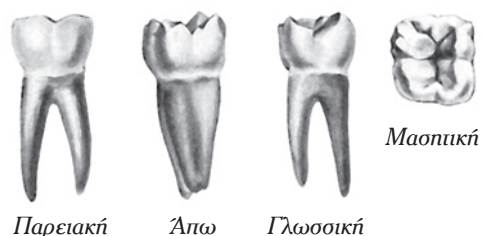
Δεύτερος γομφίος άνω γνάθου αριστερά

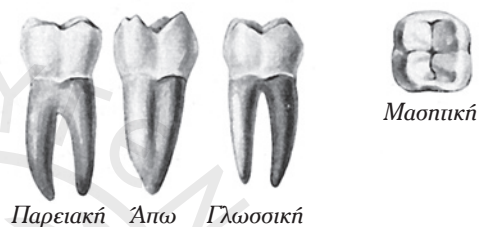
Τρίτος γομφίος άνω γνάθου αριστερά

Σχ. 4.12

Μόνιμοι γομφίοι άνω γνάθου.

Πρώτος γομφίος κάτω γνάθου αριστερά

Δεύτερος γομφίος κάτω γνάθου αριστερά

Τρίτος γομφίος κάτω γνάθου αριστερά

Σχ. 4.13

Μόνιμοι γομφίοι κάτω γνάθου.

Πρώτος γομφίος	1 αριστερά	1 δεξιά της μέσης γραμμής
Δεύτερος γομφίος	1 αριστερά	1 δεξιά της μέσης γραμμής
Τρίτος γομφίος	1 αριστερά	1 δεξιά της μέσης γραμμής.
Τα νεογιλά ονομάζονται ως εξής (σχ. 4.1, 4.2)		
Κεντρικός τομέας	1 αριστερά	1 δεξιά της μέσης γραμμής
Πλάγιος τομέας	1 αριστερά	1 δεξιά της μέσης γραμμής
Κυνόδοντας	1 αριστερά	1 δεξιά της μέσης γραμμής

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

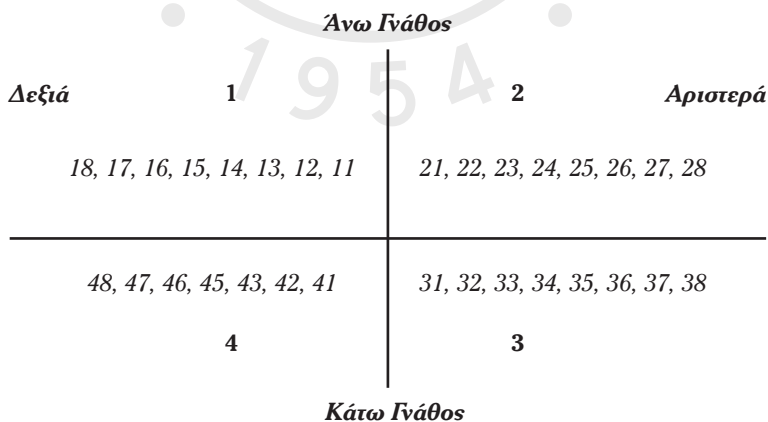
ΑΡΙΘΜΗΣΗ ΤΩΝ ΔΟΝΤΙΩΝ

5.1 Γενικά

Τα μόνιμα και τα νεογλά δόντια διεθνώς αναφέρονται σύμφωνα με τη Διεθνή Οδοντιατρική Ομοσπονδία (FDI) ως εξής: κάθε δόντι χαρακτηρίζεται με σύστημα δύο ψηφίων. Οι δύο αριθμοί πρέπει να διαβάζονται ως ξεχωριστοί αριθμοί, για παράδειγμα 18 = ένα-οκτώ και όχι ως ένας αριθμός, δηλαδή δεκαοκτώ. Κάθε τεταρτημόριο έχει το δικό του αριθμό.

5.2 Αρίθμηση μόνιμων δοντιών

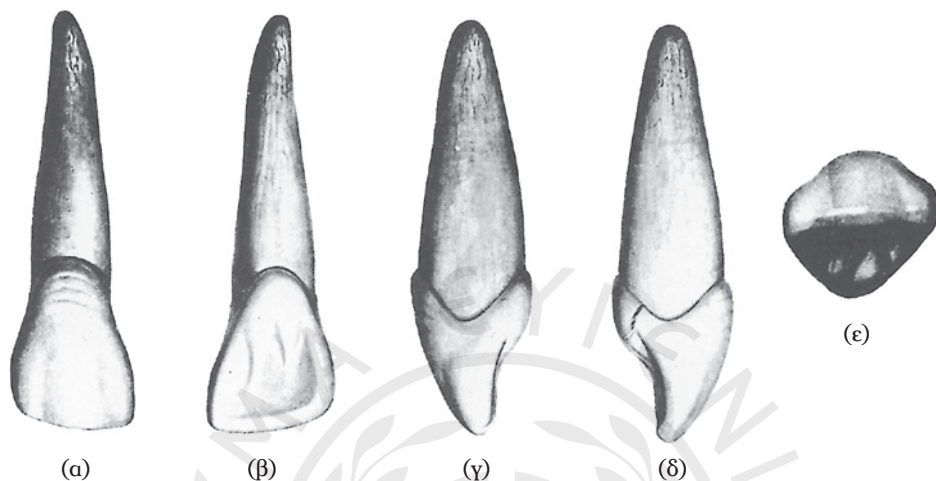
Για τον μόνιμο φραγμό 1 είναι το δεξιά άνω τεταρτημόριο, 2 το αριστερά άνω τεταρτημόριο, 3 το αριστερά κάτω τεταρτημόριο και 4 το δεξιά κάτω τεταρτημόριο. Αφού γράψουμε πρώτα τον αριθμό του τεταρτημορίου, στη συνέχεια γράφουμε τον αριθμό του δοντιού που του αντιστοιχεί αρχίζοντας με το 1 από τη μέση γραμμή που αντιστοιχεί στον κεντρικό τομέα, μέχρι τον αριθμό 8 που αντιστοιχεί στον τρίτο γομφίο. Εάν θέλουμε να αναφέρουμε τον δεύτερο προγόμφιο άνω αριστερά, θα γράψουμε τον αριθμό 25 το 2 αντιστοιχεί στο αριστερά άνω τεταρτημόριο και ο αριθμός 5 στο δεύτερο προγόμφιο (σχ. 5.1).

Σχ. 5.1

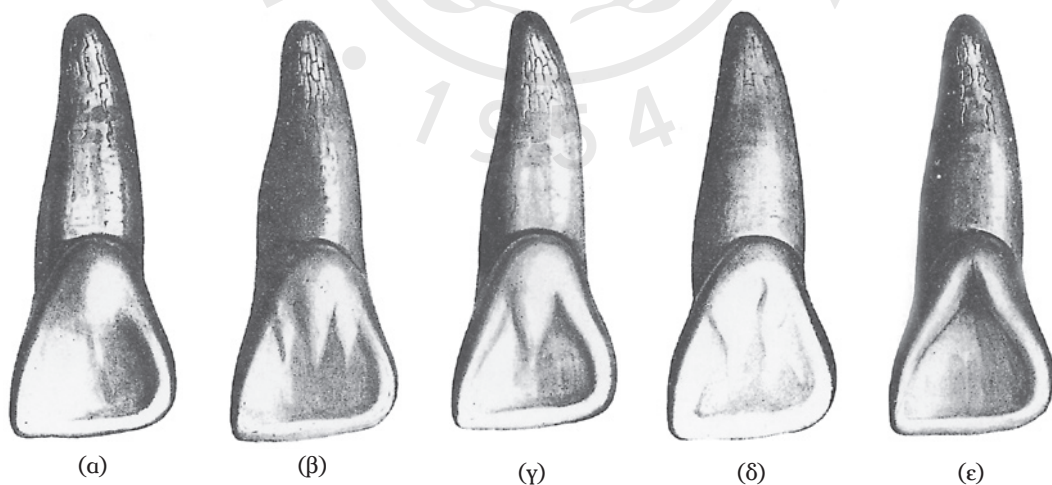
Αρίθμηση μόνιμων δοντιών.

Όπως ο κεντρικός τομέας, έτσι και ο πλάγιος εμφανίζει πέντε (5) τύπους γλωσσικής επιφάνειας (σχ. 6.6).

Σχ. 6.5

Πλάγιος τομέας άνω γνάθου. (α) χειλική επιφάνεια, (β) γλωσσική επιφάνεια, (γ) άπω επιφάνεια, (δ) εγγύς επιφάνεια, (ε) κατά μέτωπο όψη κοπικής επιφάνειας.

Σχ. 6.6

Πέντε τύποι της γλωσσικής επιφάνειας του πλάγιου τομέα της άνω γνάθου.

η οποία χωρίζει το παρειακό τμήμα της μαστικής επιφάνειας σε δύο τμήματα, το εγγύς παρειακό και το άπω παρειακό τμήμα. Από το άπω βοθρίο ξεκινά αύλακα προς το υπερώιο τμήμα και με φορά προς τα εγγύς και το χωρίζει σε δύο τμήματα, το άπω υπερώιο και το εγγύς υπερώιο τμήμα. Έτσι, με τις τρεις αυτές αύλακες η μαστική επιφάνεια χωρίζεται σε τέσσερα τμήματα και κάθε ένα περιλαμβάνει από ένα φύμα.

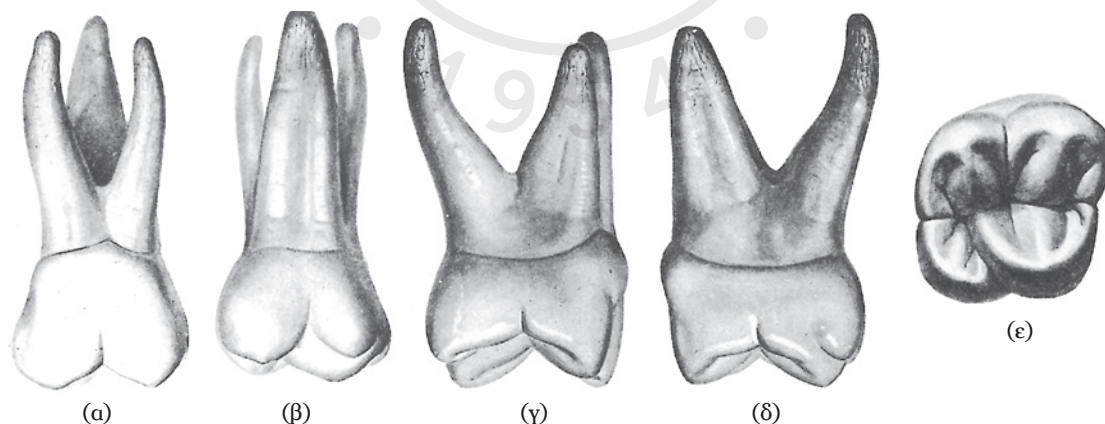
Το εγγύς υπερώιο φύμα είναι μεγαλύτερο από όλα. Το εγγύς παρειακό φύμα είναι το οξύτερο από όλα. Το άπω παρειακό φύμα είναι μικρότερο από το εγγύς παρειακό και το άπω υπερώιο φύμα είναι το μικρότερο από όλα. Από το εγγύς βοθρίο ξεκινούν δευτερεύουσες αύλακες προς το εγγύς παρειακό και υπερώιο φύμα.

Παρειακή επιφάνεια. Είναι κυρτή προς όλες τις κατευθύνσεις. Στη μέση της φέρεται η παρειακή αύλακα συνέχεια από το κεντρικό βοθρίο της μαστικής επιφάνειας και καταλήγει στο παρειακό βοθρίο ή διχάζεται στο τέλος της. Στην περιοχή της αύλακας η επιφάνεια είναι κοίλη.

Υπερώια επιφάνεια. Συνήθως χωρίζεται από βαθιά αύλακα, η οποία καταλήγει στο υπερώιο βοθρίο. Η αύλακα αυτή ξεκινά από το άπω βοθρίο της μαστικής επιφάνειας. Στην επιφάνεια αυτή διαγράφονται δύο επιμήκη υπερώια επάρματα, το εγγύς και άπω. Το εγγύς είναι κυρτό και ογκώδες και πολλές φορές εμφανίζει στο μέσο του φυματίδιο, το οποίο ονομάζεται **φύμα του Garabelli**.

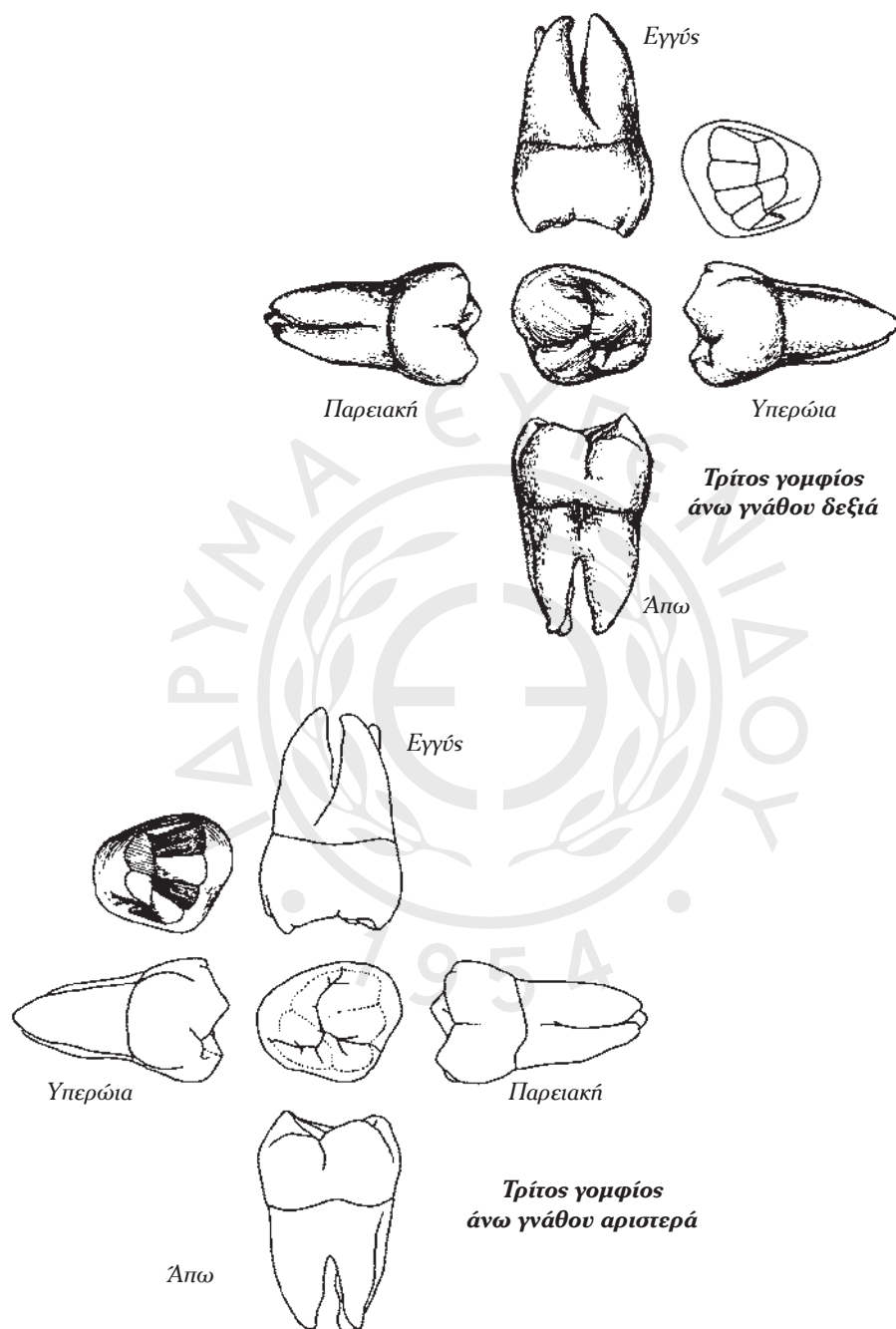
Εγγύς επιφάνεια. Είναι επίπεδη με μικρή κυρτότητα στο μαστικό όριο, το οποίο διασχίζεται από δευτερεύουσα αύλακα.

Άπω επιφάνεια. Είναι βραχύτερη από την εγγύς, κυρτή στο μαστικό τρι-

Σχ. 6.14

Πρώτος γομφίος άνω γνάθου δεξιά: (α) παρειακή επιφάνεια, (β) γλωσσική επιφάνεια, (γ) άπω επιφάνεια, (δ) εγγύς επιφάνεια, (ε) μαστική επιφάνεια.

Σχ. 6.17

Trítos γομφίος άνω γνάθου.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΑΙΜΑΤΩΣΗ ΚΑΙ ΝΕΥΡΩΣΗ ΤΩΝ ΔΟΝΤΙΩΝ –
ΣΥΓΚΛΕΙΣΗ ΤΩΝ ΔΟΝΤΙΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

ΑΙΜΑΤΩΣΗ ΚΑΙ ΝΕΥΡΩΣΗ ΤΩΝ ΔΟΝΤΙΩΝ –
ΣΥΓΚΛΕΙΣΗ ΤΩΝ ΔΟΝΤΙΩΝ

9.1 Αιμάτωση των δοντιών

Οι αρτηρίες των δοντιών είναι:

- 1) Η **κάτω φατνιακή αρτηρία** για την αιμάτωση των δοντιών της κάτω γνάθου.
- 2) Η **οπίσθια άνω φατνιακή αρτηρία** για την αιμάτωση των γομφίων και προγομφίων της άνω γνάθου.
- 3) Οι **πρόσθιες άνω φατνιακές αρτηρίες** για την αιμάτωση των τομέων και του κυνόδοντα της άνω γνάθου.

Όλες οι αρτηρίες των δοντιών είναι κλάδοι της **έσω γναθιαίας αρτηρίας**. Η έσω γναθιαία αρτηρία είναι κλάδος της έξω καρωτίδας και διακρίνουμε σε αυτήν τέσσερεις μοίρες: την **κονδυλική** ή **κάτω γναθιαία**, την **περυγοειδή**, την **άνω γναθιαία** και την **περυγοϋπερώια**, εκ των οποίων εκφύονται ανιόντες και κατιόντες κλάδοι.

Η **κάτω φατνιακή αρτηρία** είναι κλάδος της κονδυλικής ή κάτω γναθιαίας μοίρας της έσω γναθιαίας αρτηρίας. Η κάτω φατνιακή αρτηρία πορεύεται εντός του πόρου της κάτω γνάθου και διά του γενειακού τρήματος αναδύεται στο πρόσωπο, για τούτο και καλείται **γενειακή αρτηρία**.

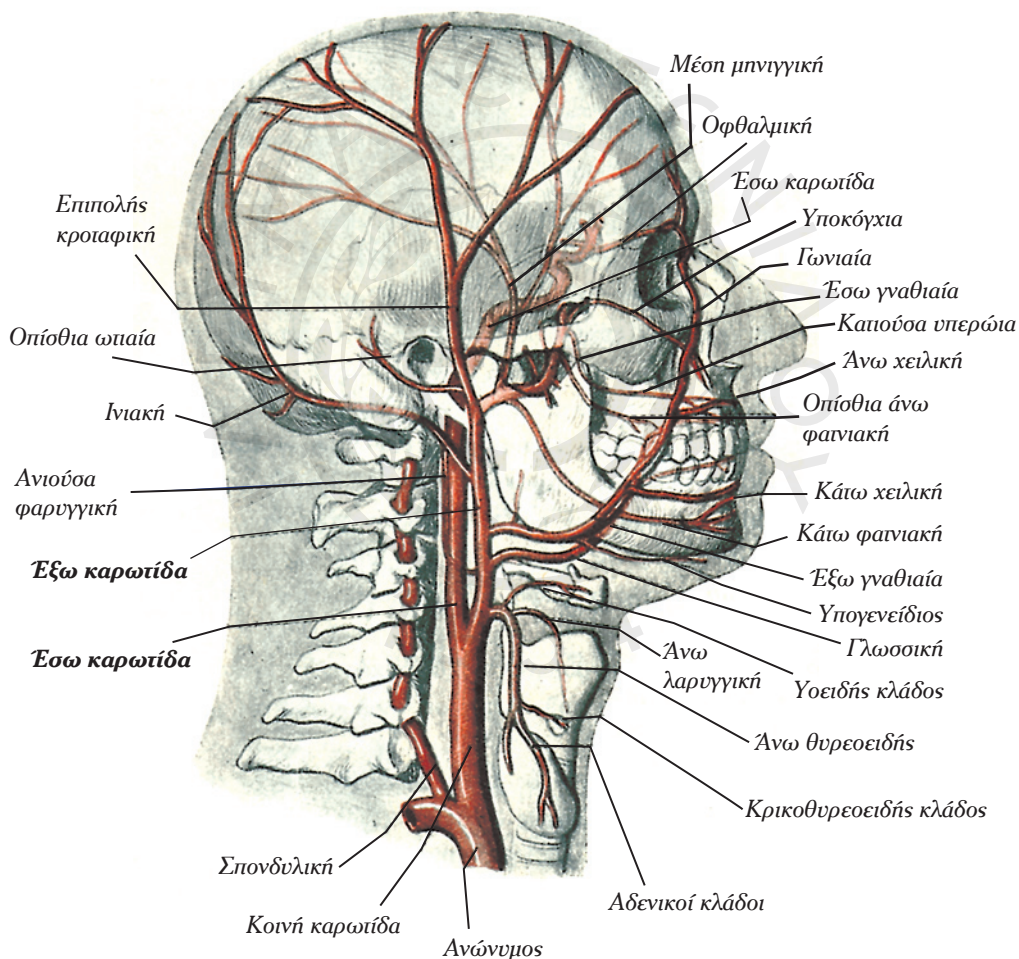
Η **οπίσθια άνω φατνιακή αρτηρία** είναι κλάδος της άνω γναθιαίας μοίρας της έσω γναθιαίας αρτηρίας (μπορεί να είναι και πολλαπλή).

Από αυτήν εκφύονται πολλοί μικροί κλάδοι για την αιμάτωση των γομφίων και προγομφίων δοντιών, των συστοίχων ούλων και του περιόστεου της άνω γνάθου.

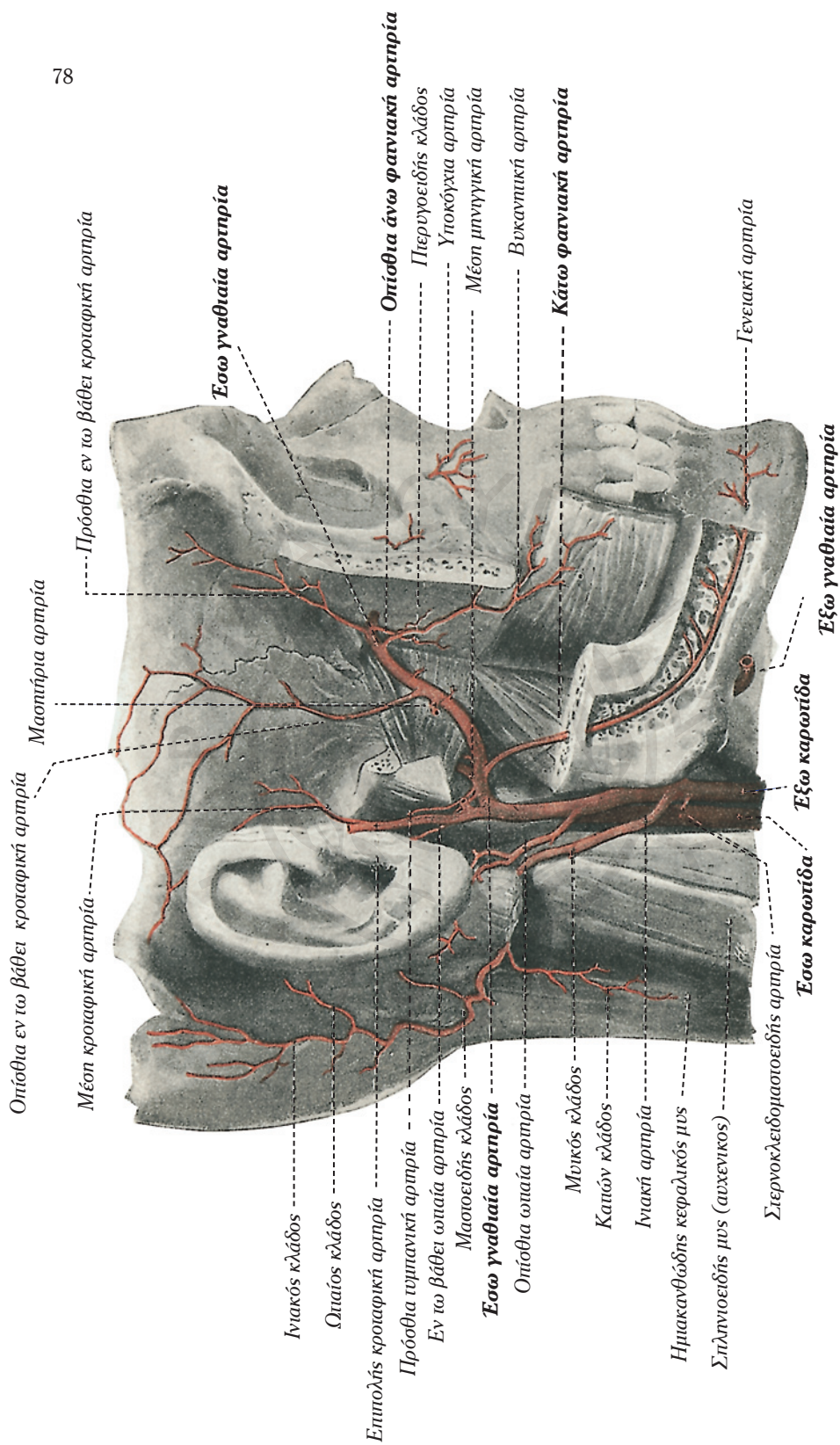
Οι **πρόσθιες άνω φατνιακές αρτηρίες** είναι κλάδοι της υποκόγχιας αρτηρίας, η οποία είναι κλάδος της άνω γναθιαίας μοίρας της έσω γναθιαίας αρτηρίας. Οι πρόσθιες άνω φατνιακές αρτηρίες αιματώνουν τους τομείς και κυνόδοντα της άνω γνάθου.

Πολύ λεπτοί κλάδοι των παραπάνω αρτηριών εισέρχονται στον πολφό και διακλαδιζόμενοι αποτελούν δίκτυο τριχοειδές, το οποίο βρίσκεται στην περιφέρεια του πολφού. Με αυτές τις αρτηρίες αιματώνονται και τα ούλα και το ενδοφάντιο (σχ. 9.1 έως 9.4).

Οι φλέβες ξεκινούν από τον πολφό των δοντιών, αθροίζονται και αποτελούν μικρά φλεβικά στελέχη, τα οποία φέρουν το αίμα στην πρόσθια και στην οπίσθια προσωπική φλέβα, και αυτές στην κοινή προσωπική φλέβα, η οποία εκβάλλει στην έσω σφαγίτιδα (βλ. σχ. 3.1 και 9.4 έως 9.6).

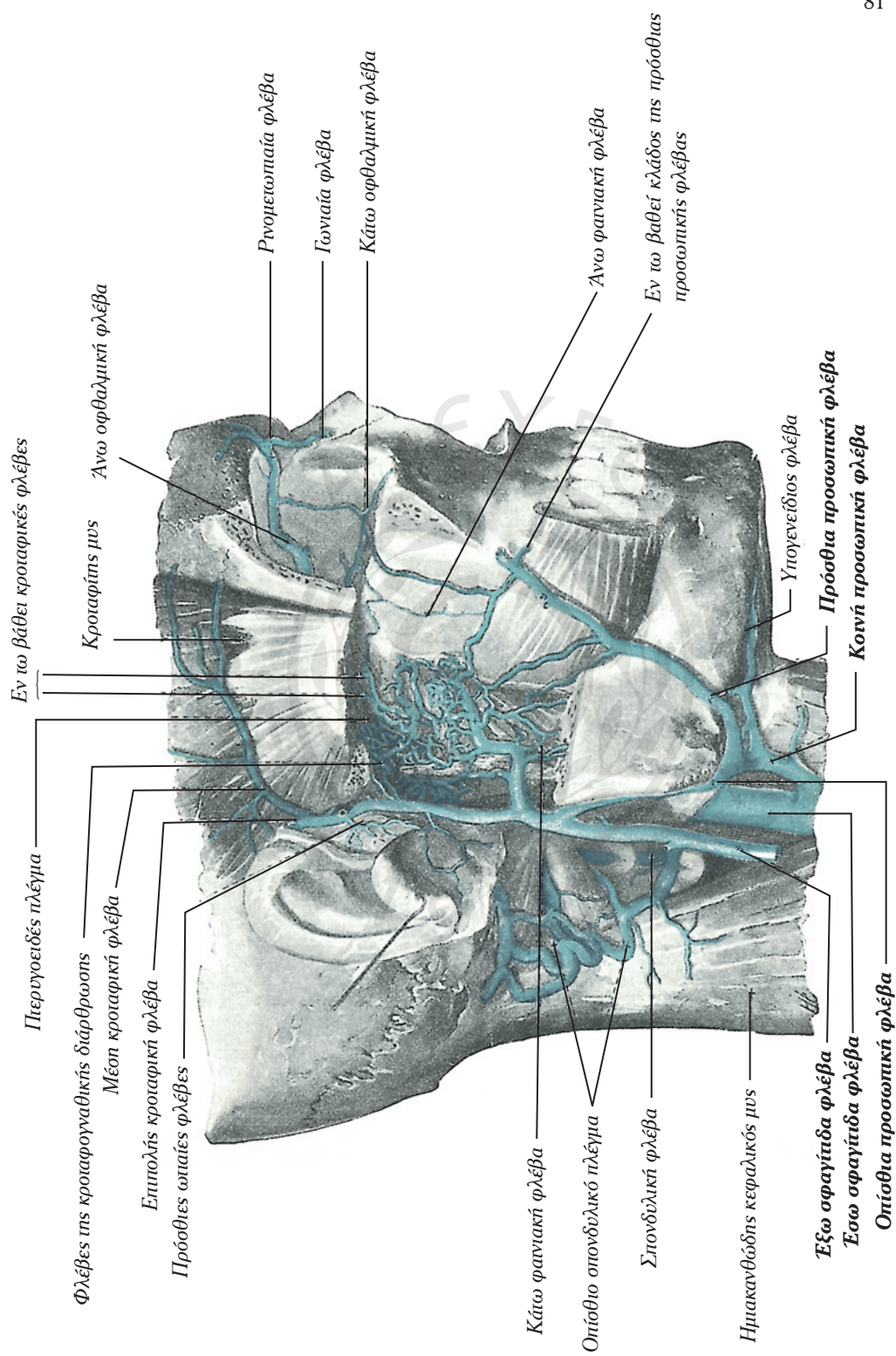

Σχ. 9.1
Αρτηρίες κεφαλής.

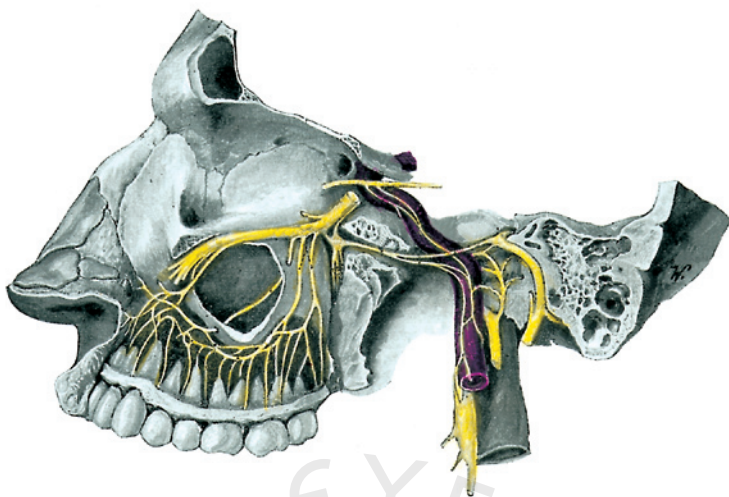
Σχ. 9.2

Αιμάτωση άνω και κάτω γνάθου.

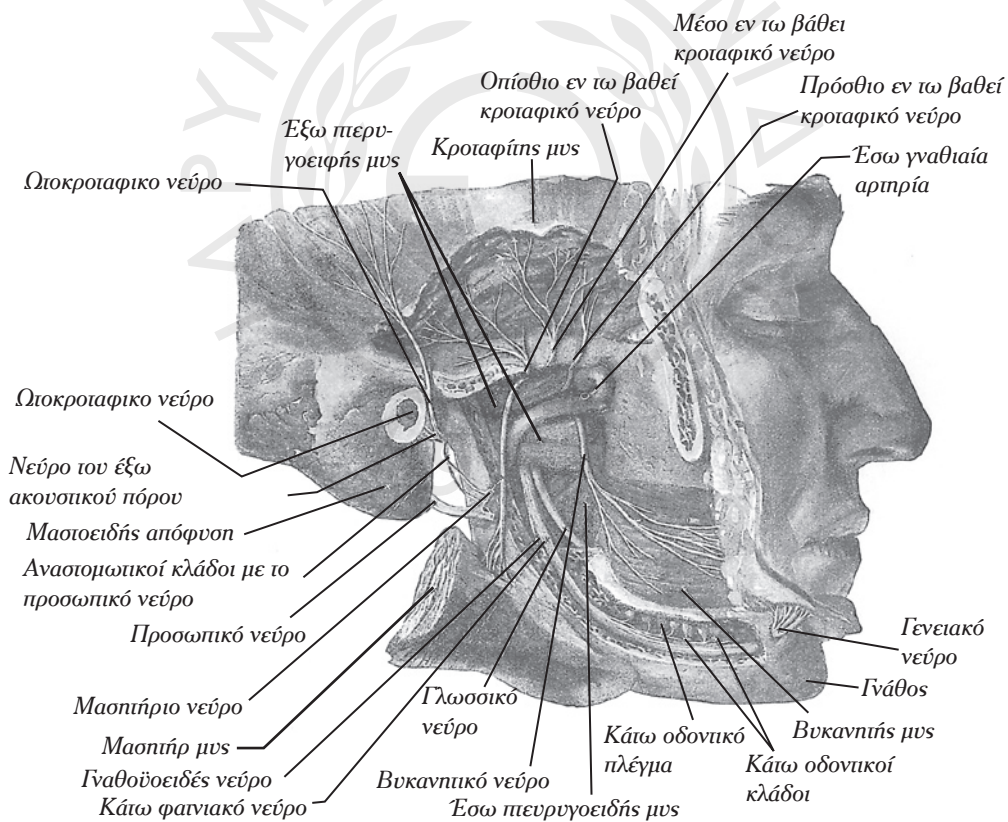
Σχ. 9.6

Εν τω βάθει φλέβες του προσώπου. Πλάγια δεξιά όψη.

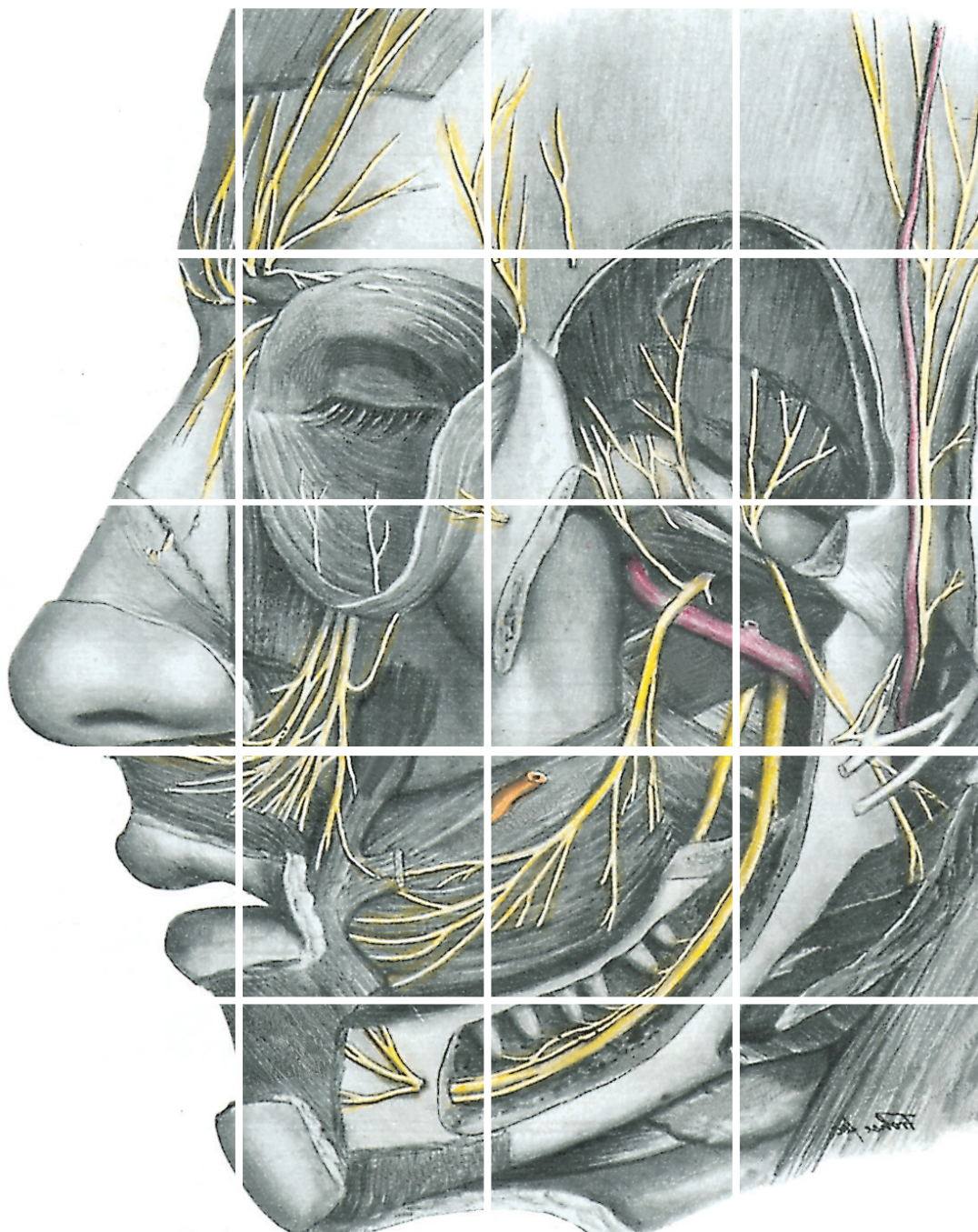
Σχ. 9.9

Νεύρωση των δοντιών της άνω γνάθου.

Σχ. 9.10

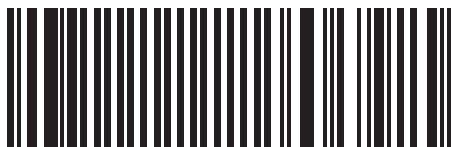
Νεύρωση των δοντιών της κάτω γνάθου από το κάτω γναθικό νεύρο του τριδύμου.

Κωδικός βιβλίου: 24-0627
ISBN 978-960-337-166-3

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ & ΕΚΔΟΣΕΩΝ

(01) 000000 0 24 0627 5